ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **P. Č.,** zast. Mgr. Václavem Jindrou, advokátem se sídlem Pařížská 128/22, Praha 1, proti žalované: **Česká advokátní komora,** se sídlem Národní 16, Praha 1, zast. JUDr. Milanem Hoke, advokátem se sídlem Tyršova 2071, Benešov, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem a proti rozhodnutím žalované ze dne 16. 2. 2009, č. j. 249/09, a ze dne 20. 3. 2009, č. j. 609/09, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, č. j. 10 Ca 150/2009 – 60,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, č. j. 10 Ca 150/2009 – 60, **se** v rozsahu výroku II., jímž byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí České advokátní komory ze dne 16. 2. 2009, č. j. 249/09, **zrušuje**.

II. Žaloba proti rozhodnutí České advokátní komory ze dne 16. 2. 2009, č. j. 249/09, **se odmítá**.

III. Kasační stížnost proti výroku III. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, č. j. 10 Ca 150/2009 – 60, jímž byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí České advokátní komory ze dne 20. 3. 2009, č. j. 609/09, **se zamítá.**

IV. Kasační stížnost proti výroku IV. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, č. j. 10 Ca 150/2009 – 60, o náhradě nákladů řízení, **se zamítá.**

V. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

VI. Odměna advokáta Mgr. Václava Jindry **se určuje** částkou 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Podáním ze dne 17. 3. 2011 se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení části shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze, a to výslovně ve výrocích II. a III.

Městský soud tímto rozsudkem rozhodl výrokem I. o zamítnutí žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, výrokem II. o zamítnutí žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 2. 2009, č. j. 249/09, výrokem III. o zamítnutí žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 3. 2009, č. j. 609/09, a výrokem IV. o náhradě nákladů řízení.

Žalovaná rozhodnutím č. j. 249/09 určila stěžovateli advokáta Mgr. Jiřího Drvotu k poskytnutí právní služby, a to k posouzení důvodnosti a přípustnosti podání ústavní stížnosti ve věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 19 Co 2306/08 a k případnému zastoupení v řízení před Ústavním soudem. Rozhodnutím č. j. 609/09 žalovaná zrušila toto ustanovení na žádost advokáta, jemuž stěžovatel neudělil plnou moc.

Městský soud v napadeném rozsudku k výroku II. uvedl podmínky plynoucí ze zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) pro určení advokáta osobě, která nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem. Konstatoval nezbytnost zastoupení stěžovatele v řízení před Ústavním soudem, k němuž také o určení advokáta žádal, a skutečnost, že jeho žádosti bylo napadeným rozhodnutím žalované vyhověno. Dále poukázal na podmínky, bez jejichž splnění žadatelem nelze advokátní službu poskytnout se závěrem o důvodnosti zrušení rozhodnutí o určení advokáta (výrok III.). Městský soud tak dospěl k závěru, že napadenými rozhodnutími žalované nedošlo k zásahu do stěžovatelových práv, neboť rozhodnutí odpovídala zákonu o advokacii. K výroku IV., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, odkázal na znění § 60 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel proti napadeným výrokům rozsudku v kasační stížnosti výslovně vznáší osm námitek, které lze shrnout následovně:

1) městský soud nebyl místně příslušný k rozhodování o žalobě,

2) městský soud nesprávně užíval termínu „ustanovený advokát“, což je v rozporu se zákonem,

3) městský soud nesprávně vyložil povinnost udělení plné moci advokátu a akceptoval tím nepřípustné sankcionování klienta zrušením rozhodnutí,

4) úvaha soudu o podmínkách rozhodnutí o určení advokáta je nepravdivá,

5) názor městského soudu o přípustnosti zrušení určení advokáta je zcestný, neboť:

- pravomoc správního orgánu není analogická s veřejným subjektivním právem,

- závěr soudu nemá oporu v § 20 zákona o advokacii,

- žalovaná není oprávněna posuzovat nemožnost plnění a narušovat tím povinnost mlčenlivosti,

- směšování ustanovení § 18 a § 20 zákona o advokacii odporuje právní logice,

- ze znění § 20 zákona o advokacii neplyne nemožnost určení dalšího advokáta,

-určení jiného advokáta a „určení vícekrát“ není materiálně totéž,

6) soud nezkoumal zjevnou vadnost rozhodnutí ČAK č. j. 609/09,

7) soud zdůraznil otázku nezbytnosti plné moci bez ohledu na to, k čemu byl advokát určen,

8) z rozhodnutí soudu není patrné, zda o žalobě konal „ústní“ jednání, ač bylo nařízeno, což dovozuje z poukazu soudu na vyjádření žalované o nepřiznání nákladů řízení odporující logice.

Z těchto důvodů stěžovatel požaduje zrušení rozsudku v napadených výrocích.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že soud v dané věci postupoval v souladu s právními předpisy, přičemž vycházel z řádně zjištěného skutkového stavu a vypořádal se se všemi žalobními námitkami. O příslušnosti soudu bylo řádně rozhodnuto a jednání o žalobě se konalo. Žalovaná je ze zákona oprávněna rozhodovat o určení konkrétního advokáta k poskytnutí právní služby a její rozhodnutí zakládá kontraktační povinnost. Bez udělené plné moci nemůže určený advokát činit žádné úkony, přičemž určení vymezuje rozsah advokátní služby. V daném případě nebylo možné určení jen pro sepis ústavní stížnosti, neboť v řízení před Ústavním soudem je zastoupení povinné. Napadená rozhodnutí žalované mají zákonné náležitosti. Pokud jde o náhradu nákladů řízení, žalovaná sice akceptovala rozsudek městského soudu, nicméně uvítá změnu v rozhodovací praxi a náhradu nákladů proto vyčísluje. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Zástupce stěžovatele dne 17. 1. 2012 požádal Nejvyšší správní soud o lhůtu ke zpracování repliky k vyjádření žalované. Soud nepovažoval za potřebné o této žádosti výslovně rozhodovat, když vyřízení této kasační stížnosti bránilo řízení o kasační stížnosti vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 2 Aps 6/2011, což bylo účastníkům řízení dostatečně známo. Toto související řízení skýtalo dostatečný prostor pro zpracování jakéhokoliv podání v této věci; žádné však podáno nebylo.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s, pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud vycházel z toho, že stěžovatel byl usnesením městského soudu ze dne 22. 10. 2009, č. j. 10 Ca 150/2009 - 18, osvobozen od soudních poplatků a s ohledem na stávající právní úpravu,

obsaženou v § 35 odst. 8 s. ř. s., akceptoval toto osvobození i pro řízení o této kasační stížnosti. Stávající advokát byl stěžovateli ustanoven usnesením městského soudu ze dne 13. 7. 2011, č. j. 10 Ca 150/2009 - 92, přičemž kasační stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2011, č. j. 2 Aps 6/2011 - 123.

Nejvyšší správní soud se dále musel zabývat tím, zda řízení před městským soudem nebylo stiženo vadou s vlivem na zákonnost rozhodnutí ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a to přesto, že stěžovatel v kasační stížnosti takovou vadu výslovně nenamítal, neboť se jedná o natolik zásadní vadu, že je k ní třeba přihlížet podle § 109 odst. 3 s. ř. s. *ex offo*.

V dané věci totiž nelze přehlédnout, že stěžovatelova žaloba směřovala proti oběma výše uvedeným rozhodnutím žalované současně (v podstatě se jednalo o dvě žaloby). Byla podána až poté, co žalovaná rozhodnutím ze dne 20. 3. 2009 své předchozí rozhodnutí o určení advokáta ze dne 16. 2. 2009 sama zrušila. Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že existence pravomocného správního rozhodnutí je podmínkou, bez níž nelze předmětné řízení vést. Správní soud nemůže zrušit správní rozhodnutí, které již bylo překonáno dalším postupem žalované – bylo zrušeno. Žaloba směřující proti již zrušenému správnímu rozhodnutí je proto nepřípustná podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a soudu nezbývá nic jiného, než ji odmítnout. Pokud tedy městský soud výrokem II. rozsudku rozhodl tak, že se žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 2. 2009 zamítá, postupoval nesprávně, neboť námitky směřující proti tomuto rozhodnutí nebyly z výše uvedených důvodů způsobilé k věcnému projednání.

Nejvyšší správní soud se proto dále zabýval důvodností pouze těch kasačních námitek, které se vztahují k druhému z rozhodnutí žalované, tedy k rozhodnutí o zrušení určení advokáta ze dne 20. 3. 2009, a tedy k výroku III. rozsudku městského soudu (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

I zde však je třeba prvotně řešit námitky směřující proti postupu soudu (námitky č. 1 a 8), které by bylo možno podřadit ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatel ad 1) namítá, že městský soud nebyl k projednání jeho žaloby místně příslušný. Městský soud se v napadeném rozsudku se svou místní příslušností vypořádal a zejména je nutné zdůraznit, že žaloba mu byla postoupena pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 6. 4. 2009, č. j. 30 Ca 54/2009-5. Proti tomuto usnesení stěžovatel kasační stížnost nepodal. Učinil tak ovšem v řadě jiných obdobných případů a je mu tak dostatečně znám právní názor zdejšího soudu, vycházející z ustanovení § 40 odst. 1 zákona o advokacii, podle něhož se zřizuje „Komora se sídlem v Praze a s pobočkou v Brně.“ Jde o veřejnoprávní korporaci typu profesní samosprávy s právní subjektivitou, za níž jednají její orgány v mezích své působnosti. O určení advokáta (případně o zrušení tohoto určení) zákon o advokacii stanoví, že rozhoduje Komora (§ 18) a blíže vymezuje, že v rámci Komory toto rozhodování přísluší předsedovi Komory [§ 45 odst. 2 písm. a)], sídlícímu v Praze. Blíže srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4.

2012, č. j. 2 As 117/2011 – 106 (dostupný na www. nssoud.cz). Městský soud v Praze tak neměl důvod k postupu podle § 7 odst. 5 s. ř. s. a nepochybil, pokud žalobu projednal.

Stěžovatel dále namítá (ad 8), že městský soud o žalobě nejednal, ač jednání nařídil. Ze spisu je zřejmé, že jednání, k němuž byl stěžovatel řádně obeslán, proběhlo dne 10. 2. 2011, a to pouze za účasti zástupce žalované (viz protokol na č. l. 57-58 soudního spisu). Stěžovatelova spekulace o nepravděpodobnosti vyjádření zástupce žalované k nákladům řízení při tomto jednání je obsahem protokolu vyvrácena. Stěžovateli ostatně nepřísluší hodnotit postoj žalobkyně k náhradě jejích nákladů řízení; z jeho argumentace pouze plyne, že je mu cizí myšlenka, že někdo akceptuje rozhodovací praxi soudů. Námitka tedy rovněž není důvodná.

Námitky směřující proti správnosti právního posouzení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze posuzovat, jak výše uvedeno, jen ve vztahu k rozhodnutí o zrušení určení advokáta (výrok č. III. rozsudku).

Žalovaná rozhodnutí vydala podle § 20 odst. 2 zákona o advokacii, jenž stanoví: *„(a)dvokát je oprávněn smlouvu o poskytování právních služeb vypovědět, popřípadě požádat o zrušení ustanovení nebo požádat Komoru o určení jiného advokáta, dojde-li k narušení nezbytné důvěry mezi ním a klientem nebo neposkytuje-li klient potřebnou součinnost. Advokát je oprávněn takto postupovat také tehdy, pokud klient přes poučení advokátem o tom, že jeho pokyny jsou v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, trvá na tom, aby advokát přesto postupoval podle těchto pokynů.* “

Podmínky pro určení advokáta Komorou jsou stanoveny v § 18 odst. 2 zákona o advokacii. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19. Komorou určený advokát je povinen právní služby žadateli poskytnout za Komorou určených podmínek. To neplatí, jsou-li dány důvody pro odmítnutí poskytnutí právních služeb uvedené v § 19 nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva; v těchto případech advokát o důvodech neposkytnutí právních služeb bez odkladu písemně vyrozumí žadatele a Komoru. Určení advokáta Komorou nenahrazuje plnou moc vyžadovanou zvláštními právními předpisy k obhajobě toho, jemuž byl advokát Komorou určen, v trestním řízení nebo k jeho zastupování v jiném řízení.

Stěžovatel se domnívá, že žalovaná nebyla oprávněna takové rozhodnutí vydat, neboť z textu § 20 odst. 2 zákona o advokacii je zřejmé, že advokát, jenž byl určen k poskytnutí právní služby, není, na rozdíl od advokáta ustanoveného soudem, oprávněn požádat o zrušení svého určení (ustanovení), ale může žádat toliko o určení jiného advokáta. Nejvyšší správní soud se však s tímto názorem stěžovatele neztotožňuje, jak již rovněž vyslovil v rozsudku sp. zn. 2 As 117/2011. Lze jen zopakovat, *„že citované ustanovení je nutné vykládat v kontextu dalších ustanovení zákona o advokacii, zejména ustanovení § 18 odst. 2 a § 19 odst. 1 tohoto předpisu. Zákon o advokacii totiž rozlišuje obecně dvě kategorie případů, v nichž určený advokát není schopen klientovi právní služby poskytnout. Podle § 19 odst. 1 je advokát povinen jejich poskytnutí odmítnout, jestliže (a) v téže věci nebo ve věci související již poskytl právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo*

o poskytnutí právních služeb žádá, (b) osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní služby žádá, poskytl již v téže věci nebo věci související právní služby advokát, s nímž vykonává advokacii ve společně (§ 11 odst. 1), nebo v případě zaměstnaného advokáta advokát, který je jeho zaměstnavatelem, anebo advokát, který je zaměstnancem stejného zaměstnavatele, (c) by informace, kterou má o jiném klientovi nebo o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit, (d) projednání věci se zúčastnil advokát, případně osoba advokátovi blízká, (e) zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké.

Ustanovení § 19 odst. 1 zákona o advokacii tedy předpokládá situace, kdy poskytnutí právní služby brání skutečnost, že zájmy klienta, jemuž byl advokát určen, jsou v rozporu se zájmy určeného advokáta nebo jiných osob, jež jsou s tímto advokátem v určitém vztahu, nebo jiná obdobná skutečnost. Jedná se tedy o překážku poskytnutí právní služby na straně advokáta. Pro tyto případy zákon stanoví povinnost určeného advokáta její poskytnutí odmítnout. Shora citované ustanovení § 20 odst. 2 naproti tomu dává advokátu oprávnění žádat o zproštění povinnosti poskytnutí právní služby, pokud mu klient neposkytuje potřebnou součinnost, svým jednáním narušuje jejich vzájemnou důvěru nebo po něm požaduje, aby jednal v rozporu se stavovskými předpisy nebo se zákonem, tedy v případech, kdy poskytnutí právní služby brání sám klient svým jednáním nebo opomenutím."

Zákon tedy zohledňuje, zda bylo poskytnutí právní služby znemožněno okolnostmi na straně advokáta, nebo postupem jeho klienta. V druhém z uvedených případů je již vyloučeno, aby byl žadateli v téže věci určen jiný advokát. I kdyby tedy určený advokát žádost o zrušení určení formuloval shodně s textem § 20 odst. 2 zákon o advokacii a požádal, aby byl stěžovateli určen jiný advokát, žalovaná by přesto byla oprávněna rozhodnout toliko o zrušení jeho určení. Stěžovateli proto nelze přisvědčit v názoru, že zrušení rozhodnutí o určení advokáta žalovanou bylo v rozporu s § 20 odst. 2 zákona o advokacii, ani v jeho názorech na vzájemný vztah rozhodných ustanovení tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud má přitom v daném případě rovněž za dostatečně prokázanou nedostatečnou součinnost stěžovatele. Určený advokát ve své žádosti o zrušení určení dostatečně popsal přístup stěžovatele k poskytnutí právní pomoci a předložil jeho přípisy, v nichž stěžovatel vylučuje advokátovy zásahy do vlastní ústavní stížnosti a vznáší výhrady k nezbytnosti sepsání plné moci v požadovaném rozsahu. Pokud tedy městský soud hodnotil nezbytnost udělení plné moci, bylo to zcela namístě a s jeho argumentací se zdejší soud ztotožňuje.

Za nerozhodnou je třeba označit námitku stěžovatele o nepřesném označení „ustanoveného advokáta" v textu rozsudku městského soudu, neboť to nemá žádný vliv na zákonnost rozsudku. Námitka porušení mlčenlivosti advokátem žádostí o zrušení jeho určení nebyla stěžovatelem uplatněna v žalobě a je tudíž podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná.

Jinak ovšem Nejvyšší správní soud shledal všechny námitky v žalobě uplatněné za městským soudem řádně vypořádané. Námitka zjevné vadnosti rozhodnutí žalovaného nebyla v této podobě uplatněna v žalobě, byť jednotlivé výhrady stěžovatele vůči

zákonnosti rozhodnutí žaloba obsahuje a městský soud se jimi také dostatečně zabýval; právní posouzení přitom shledal za odpovídající zákonu.

Z těchto důvodů zdejší soud nepřisvědčil ani důvodnosti námitky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Na základě všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zrušil výrok II. rozsudku městského soudu a žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 2. 2009 odmítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.; z tohoto důvodu již nerozhodl o vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

Kasační stížnost proti výroku III. rozsudku městského soudu Nejvyšší správní soud jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel sice výslovně brojil proti výrokům II. a III. rozsudku městského soudu, ovšem výrok IV. o náhradě nákladů řízení je výrokem závislým na výrocích věcných. Vzhledem k tomu, že jeden z věcných výroků byl zrušen, musel se Nejvyšší správní soud zabývat i tím, zda není třeba zrušit i výrok o náhradě nákladů řízení. Dospěl k závěru, že skutečnost, že byl zrušen výrok II., nemá na náhradu nákladů řízení vliv, neboť v této části Nejvyšší správní soud žalobu sám odmítl. V případě odmítnutí návrhu totiž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 3 s. ř. s.), což odpovídá výroku vyslovenému městským soudem. Kasační stížnost, jíž je třeba vztáhnout i na výrok IV. rozsudku městského soudu, proto byla zamítnuta i v této části.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.). Žalovaná ovšem nárok uplatnila, a to za náklady spojené s advokátním zastoupením. Nejvyšší správní soud však nemá důvodu odchýlit se od své dosavadní praxe zdůvodněné např. v rozsudku ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006-87, z něhož vycházel i městský soud a který je žalované dostatečně znám. Proto žalované náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanoven advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto advokátu Mgr. Václavu Jindrovi přiznává odměnu za jeden úkon právní služby ve výši 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif] a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem 2400 Kč. Protože advokát doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšují se náklady řízení o částku 480 Kč odpovídající dani, kterou je povinen odvést z odměny za zastupování podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Ustanovený advokát vyčíslil nárok za dva úkony, ovšem za situace, kdy stěžovatel s advokátem nespolupracoval, nedošlo k poradě s klientem, lze akceptovat jako důvodný úkon jen seznámení advokáta s věcí studiem spisu, který je pak nutno v tomto případě podřadit převzetí a přípravě věci. Celková výše odměny a náhrady hotových výdajů tedy činí 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2012

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu